

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N 68

16.07.2019

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: 220 კვ. ელექტროგადამცემი ხაზის „ნენსკრა-მესტია“-ს მშენებლობა და ექსპლუატაცია.

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა“ ქ.თბილისი ბარათაშვილის ქ. N2;

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: მესტიის მუნიციპალიტეტი, ჭუბერის, ნაკრის, ბეჩოს თემი და დაბა მესტიის ტერიტორია.

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 20.06.2018

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გერგილი“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემას“ მიერ წარმოდგენილია მესტიის მუნიციპალიტეტში 220 კვ. ელექტროგადამცემი ხაზის „ნენსკრა-მესტიას“ მშენებლობის და ექსპლუატაციის პროექტის სკოპინგის ანგარიში, „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-8 მუხლის შესაბამისად.

პროექტის ძირითადი მიზანია მესტიის მუნიციპალიტეტში დაგეგმილი ჰესებიდან მიღებული სიმძლავრის საიმედო ინტეგრაცია ქსელში. პროექტის განხორციელება დაგეგმილია სვანეთის რეგიონში. აღნიშნული ელექტროგადამცემი ხაზი დააკავშირებს კახარის და ნენსკრას საპროექტო ქვესადგურებს.

220 კვ ეგხ ნენსკრა-მესტიის საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს მესტიის მუნიციპალიტეტში. ეგხ. იწყება დაბა მესტიას მიდებარედ (დაგეგმილი ქ/ს კახარი) და სრულდება მესტიის მუნიციპალიტეტში სოფ. ლახამის აღმოსავლეთით, მდინარე ნენსკრას მარცხენა სანაპიროზე დაგეგმილი ქ/ს ნენსკრა 500/220/110/35 კვ-ს ტერიტორიაზე. აღნიშნული ელექტროგადამცემი ხაზი მიერთებული იქნება კახარის ქვესადგურსა და ნენსკრას ქვესადგურებს შორის.

ნენსკრა-მესტიის ხაზი კვეთს მესტია-ბეჩო-ნაკრა-ჭუბერის ხეობის მიმდებარე მთიან ნაწილს, საავტომობილო გზის გასწვრივ 37 კილომეტრზე ზღვის დონიდან 2775 მეტრზე. მთლიანი საპროექტო ელექტროგადამცემი ხაზის სიგრძე 58 კილომეტრია.

მარშრუტის შერჩევის და კვლევის დროს დადგინდა, რომ გადამცემი ხაზისთვის განკუთვნილი საპროექტო ტერიტორია პირდაპირ ზემოქმედებას არ იქონიებს რომელიმე დაცულ ტერიტორიაზე. პროექტის განსაზღვრის დროს ყურადღება გამახვილდა ზურმუხტის ქსელზე და დადგინდა, რომ აღნიშნული პროექტი არ კვეთს ზურმუხტის ქსელის ტერიტორიას.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად 220 კვ ე.გ.ხ ნენსკრა-მესტიას მშენებლობა დაგეგმილია მთიანი რელიეფის მქონე ტერიტორიაზე, საქმიანობის განხორციელებისთვის შესაბამისი ალტერნატიული ფართობის მოძიება საკმაოდ რთულია. ამგვარად, მშენებლობისთვის ვარგისი, განხილვადი ალტერნატივების რაოდენობა მცირეა.

საპროექტო დერეფნის რელიეფი ხასიათდება როგორც მოსწორებული, ტალღისებური ზედაპირით, ასევე მთიანი დანაწევრებული რელიეფით. იგი დაფარულია ალუვიური ნალექით, რომელიც წარმოდგენილია სხვადასხვა სახის კონგლომერატებით და თიხნარებით.

საპროექტო ეგხ-ს განთავსების ტერიტორიიდან უახლოესი საცხოვრებელი სახლი, სოფ. ლახაშში დაცილებულია 100 მეტრით.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვა მოეწყო მესტიის მუნიციპალიტეტის მერიის ადმინისტრაციულ შენობაში და სოფელ ლეთცხერის, სოფელ ნაკრას, სოფელ ბეჩოს ადმინისტრაციული ერთეულების შენობებში. საჯარო განხილვებზე დამსწრე საზოგადოების მხრიდან გამოითქვა გარკვეული სახის შენიშვნები/წინადადებები პროექტთან დაკავშირებით, რომელთა ნაწილიც ასახულია სკოპინგის დასკვნაში. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე საზოგადოების მხრიდან სკოპინგის ანგარიშთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები წარმოდგენილი არ ყოფილა.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება. სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზმ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზმ-ს პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზმ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზმ-ს ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზმ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს** სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევის შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზმ-ს პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
4. **გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
  - პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
  - პროექტის აღწერა;
  - ტექნოლოგიური სქემა;
  - ეგხ-ს ინფრასტრუქტურული ობიექტების და ტექნოლოგიური მოწყობილობების აღწერა;
  - ეგხ-ს განთავსების ალტერნატიული ვარიანტები: ტექნოლოგიური ალტერნატივები შესაბამისი დასაბუთებით, გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივა;

- ეგზ-ს განთავსების ტერიტორიის GIS კოორდინატები;
- დაზუსტებული მონაცემები დაგეგმილი საქმიანობის ტერიტორიაზე კერძო მესაკუთრეების შესახებ;
- ეგზ-ს ძირითადი ფიზიკური მახასიათებლები (სიმძლავრე, მასშტაბი);
- გრუნტის წყლების ნიშნულის შესახებ ინფორმაცია, საინჟინრო გეოლოგიურ კვლევაზე დაფუძნებული;
- სამშენებლო მოედნის და მასალის დასაწყობების მოედნების აღწერა;
- მშენებლობის ეტაპზე შესაძლო ავარიული სიტუაციების აღწერა და მათი მართვის გეგმა;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენების სახეობებისა და რაოდენობის შესახებ მონაცემები და შემდგომი მართვის ღონისძიებები;

4.1 სამშენებლო სამუშაოების განხორციელების შესახებ ინფორმაცია კერძოდ:

- მისასვლელი გზების საჭიროებისა და აღნიშნული გზების მშენებლობასთან დაკავშირებული საკითხები;
- მცენარეული და ნიადაგის საფარის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია; („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);
- მშენებლობაზე დასაქმებული ადამიანების საერთო რაოდენობა მათ შორის დასაქმებულთა ადგილობრივების წილი;
- მშენებლობაში გამოყენებული ტექნიკის ჩამონათვალი და რაოდენობა;
- სად იგეგმება ეგზ-ს ანძის საძირკვლის მოწყობისას, ფუჭი ქანების (სანაყაროების) დროებითი და საბოლოო განთავსება, მათი ადგილმდებარეობის კოორდინატები, მოცულობა და შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტაცია;

4.2 ძირითადი სამშენებლო ბანაკის განთავსების შესახებ ინფორმაცია მათ შორის:

- სამშენებლო ბანაკის გენ-გეგმა;
- ბანაკის განთავსების ადგილის კოორდინატები და მისი ფართობი;
- როგორ მოხდება სამშენებლო ბანაკის სასმელ-სამეურნეო და ტექნიკური წყალმომარაგება, ტერიტორიაზე არსებობს თუ არა წყლის სამარაგო რეზერვუარი;
- როგორ გადაწყდება ბანაკზე წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხი: ტერიტორიაზე გათვალისწინებული საასენიზაციო ორმოს ტევადობა; საწარმოო ჩამდინარე წყლებისთვის არსებობს თუ არა სასედიმენტაციო გუბურები; ძირითად სამშენებლო ბანაკზე გათვალისწინებული საწვავის შესანახი რეზერვუარის ტიპი და ტევადობა;

4.3 საპროექტო დერეფანში ჩატარებული გეოლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- საპროექტო უბნის გეოლოგიური აგებულება;
- რეგიონის ზოგადი გეოლოგიური რუკა;
- რელიეფი (გეომორფოლოგია);
- საპროექტო დერეფნის საინჟინრო-გეოლოგიური რუკა, საინჟინრო-გეოლოგიური ჭრილები;
- საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები (მათ შორის საპროექტო ტერიტორიის არეალში არსებული საშიში გეოლოგიური პროცესების აღწერა);

- საპროექტო დერეფანში ჩატარებული საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევის შედეგები. მათ შორის ყურადღება უნდა გამახვილდეს საპროექტო დერეფანში საშიში გეოდინამიკური პროცესების (მწყერი, ეროზია) განვითარების თვალსაზრისით რთული უბნების ადგილმდებარეობებსა და აღწერაზე. მოცემული უნდა იყოს გასატარებელი პრევენციული ღონისძიებები;
- გეოლოგიური კვლევის შედეგების გათვალისწინებით შემუშავებული დასკვნები და რეკომენდაციები;

4.4 ბიოლოგიური გარემო: საპროექტო ტერიტორიის ფლორისა და მცენარეული საფარის დეტალური აღწერა; საქართველოს იშვიათი და წითელი ნუსხის სახეობები, რომლებიც გვხვდება დაგეგმილ საპროექტო დერეფანში; ხმელეთის ფაუნა; საპროექტო დერეფანში გავრცელებული საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი ცხოველთა სახეობები; საკვლევი არეალი და სავლე კვლევის მეთოდები, სენსიტიური ადგილები, სავლე კვლევის შედეგები;

5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება მათ შორის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ემისიები სამშენებლო ნედლეულისა გამოყენებისას, გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში და სხვა.
- ზემოქმედება ნიადაგზე და შესაძლო დაბინძურება, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება მშენებლობა/ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ქვესადგურის მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და საშიში გეოდინამიკური პროცესები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ელექტრომაგნიტური გამოსხივება, შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ბიოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება ეგზ-ს მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე;
- ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება;
- ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკებსა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- ელექტროგადამცემი ხაზის მშენებლობით გამოწვეული კუმულაციური ზემოქმედება მოსახლეობაზე და სოციალურ გარემოზე;
- ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;
- მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;

- გზმ-ს ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- ეგზ-ს განთავსების ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით);

6. გზმ-ს ანგარიშში ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, დამცავი ღონისძიებების მითითებით;
  - საინჟინრო-გეოლოგიური პირობების პიკეტური აღწერა, რომელიც უნდა მოიცავდეს საპროექტო ტერიტორიის არეალში არსებული საშიში გეოლოგიური პროცესებსაც;
  - ელექტროგადამცემი ხაზის დაცვის ზონების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- პროექტის დანართში წარმოდგენილი 58.7 კმ. მანძილიდან (shp-ფაილი), „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს №299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით - 36.9 კმ. მანძილი მდებარეობს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ტყის ფონდში. სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე საქმიანობა საჭიროებს შეთანხმებას ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან და შესაბამისი შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტის წარმოდგენას გზმ-ს ეტაპზე;
- საპროექტო ტერიტორია მოიცავს, სასარგებლო წიაღისეულის შესწავლა-მოპოვების ლიცენზიის ობიექტს №0724 (კეთილშობილი ლითონების შესწავლა-მოპოვება; შპს "Optical Systems Inc"; 25.05.2006 წ., 15 წლის ვადით), შესაბამისად „წიაღის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-8 მუხლის პირველი პუნქტის მიხედვით, „აკრძალულია წიაღის ფონდის მიწების საკუთრების უფლებით, იჯარით ან სხვა ფორმით გაცემა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სსიპ წიაღის ეროვნულ სააგენტოსთან შეთანხმების გარეშე, ხოლო ლიცენზიის არსებობის შემთხვევაში ლიცენზიანტთან შეთანხმების გარეშე. შესაბამისად აღნიშნული შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტები წარმოდგენილი უნდა იქნეს გზმ-ს ეტაპზე;

საპროექტო ქვესადგურის ტერიტორიის ნაწილი მოიცავს: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ 2017 წლის 9 იანვარს შპს „კავკასიენერგოზე“ „110 კვ ძაბვის საჰაერო ელექტროგადამცემი ხაზის „ნენსკრა-ხაიშის“ 2 კმ მშენებლობისა და ექსპლუატაციის“ პროექტზე გაცემულ N02 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით დამტკიცებულ ტერიტორიას, ასევე საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის მიერ 2019 წლის 15 ივლისის N2-659 ბრძანებით მესტიის მუნიციპალიტეტში შპს „ავსტრიან ჯორჯიან დეველოპმენტის“ ლახამი-საგერგილას 35 კვ-იანი ელექტროგადამცემი ხაზის გაყვანაზე გადაწყვეტილებით განსაზღვრულ ტერიტორიებს. შესაბამისად, გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების ეტაპზე წარმოდგენილი უნდა იქნეს დაინტერესებულ მხარეებთან (შპს „ნენსკრა ჰიდრო; შპს „კავკასიენერგო“, შპს „Austrian Georgian Development“) შეთანხმების საფუძველზე ტექნიკური გადაწყვეტა.

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემას“ მიერ წარმოდგენილ მესტიის მუნიციპალიტეტში, 220 კვ. ელექტროგადამცემი ხაზის „ნენსკრა-მესტია“ მშენებლობის და ექსპლუატაციის პროექტზე სავალდებულოა გზშ-ს ანგარიში მომზადდეს წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.